De Honderddagenbrief

Beste lezer,

Ik mag mij nu 100 dagen commissaris van de Koning noemen van deze mooie provincie. Honderd dagen waarin ik kennis heb gemaakt met een nieuw ambt, een nieuwe organisatie en een nieuwe politieke en bestuurlijke omgeving. Graag wil ik u meenemen in deze eerste indrukken en tegelijkertijd mijn ambities met u delen.

1. De agenda

Laat ik dicht bij huis beginnen, in het Huis der Provincie. Een huis vol gedreven en hoogopgeleide ambtenaren die zich met tal van onderwerpen bezig houden. Dat de provincie echt een middenbestuur is, blijkt de onderwerpen die voorbij komen en nu ook al uit mijn agenda. Zo heb ik de afgelopen weken gesprekken gevoerd met burgemeesters, met ondernemers, met inwoners en met verschillende ministers en staatssecretarissen, over de meest uiteenlopende thema's. Ik heb de Statenleden van de vorige periode uitgezwaaid en de nieuwe beëdigd.
Als commissaris én als rijksheer opereer ik echt tussen alle lagen en geledingen door.
Ik zie het als één van mijn belangrijkste rollen om 'buiten' het contact te leggen. Dat is mijn eigen drang; dat is tevens de ontwikkeling die de organisatie doormaakt en de commissie die de bestuurskracht van de provincie heeft onderzocht, adviseerde hetzelfde: veel meer optrekken met de samenleving.
Ik heb de afgelopen periode gemerkt dat iedereen zoekt naar manieren om daar op een goede manier invulling aan te geven.
In mijn positie, via mijn agenda, ervaar ik de politieke en bestuurlijke hitte, maar nog veel te weinig de maatschappelijke hitte. Die wil ik echt opzoeken. Hoe weet ik nog niet precies, wel dat het nodig is.

2. De samenleving

Ik zeg niets nieuws als ik constateer dat het lijkt alsof er steeds meer onvrede is over het openbaar bestuur. Er is nog erg veel vertrouwen in de politiek, maar niet zoveel meer in de politici. Ik wil erg graag weten waar dat aan ligt, hoe dat komt. Pas dan krijg je ook scherp wat er aan te doen is. Dat is geen kwestie van nog een keer uitleggen waarom we doen wat we doen; maar veel meer het echte contact met mensen zoeken, willen weten wat ze beweegt, wat ze bezig houdt. Dat haal ik niet uit notities; daar heb ik het echte contact voor nodig. Daarom zal ik ook veel op pad zijn. Mijn gemeentebezoeken zullen een andere opzet krijgen: de maatschappelijke opgave in een gebied bepaalt de agenda en met wie ik zal spreken. Als die opgave meerdere gemeentes raakt, zal ik ook die gemeentes betrekken bij het bezoek.
De partijen die bezig zijn met de vorming van een coalitieakkoord, organiseerden op 11 mei een ideeën–ochtend voor Gelderse inwoners en organisaties. Een mooi initiatief dat door de bijna 200 bezoekers erg werd gewaardeerd en benut. Het merendeel van die bezoekers was afkomstig uit wat we zo mooi het maatschappelijk middenveld noemen. Een volgende stap zou kunnen zijn om nog veel meer de mensen daarachter te spreken.
Ik wil zelf ook veel meer in de nabijheid van de inwoners komen; dat is natuurlijk niet gemakkelijk met 2 miljoen mensen. Maar dat het die kant op moet, daar ben ik van overtuigd. maar het gaat wel om het directe contact: geen bezoeken maar gesprekken.

3. De Gelderse bestuursstijl

De provincie werkt steeds meer op een integrale manier, waarbij we samen met partners een opgave definiëren en vervolgens bepalen wie er wat te doen heeft. Die stijl kan nog wat stappen verder gaan.
Een integrale manier van werken vraagt ook om een integrale manier van besluiten. Daarom ben ik erg blij met het initiatief van de vorige Staten om op een andere manier te gaan vergaderen, namelijk in drie fases; beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Met name die eerste fase biedt veel meer ruimte aan inwoners om hun verhaal, hun opvattingen in te brengen.
Daarbij gaat het om maatwerk, niet om een totaalaanpak die we over de provincie uitrollen. Elk vraagstuk ziet er in elk gebied namelijk weer anders uit.

4. Wat is Gelderland

Gelderland is een aaneenschakeling van regio's, gebieden met ieder uitgesproken eigen kenmerken. Eenheid in verscheidenheid, om de historicus Rogier aan te halen. De kracht van Gelderland zit juist in onze verscheidenheid, in onze diversiteit. We zijn meer dan de optelsom van de delen. Dat zien we ook terug in onze geschiedenis: het verhaal van het hertogdom Gelre, levende geschiedenis, verbindt ons en maakt ons ook duidelijk dat die verscheidenheid ons sterk maakt.
Ik zie niet zoveel heil in het promoten van een Gelderlandgevoel; wel in het erkennen en versterken van die afzonderlijke sterke kanten en die te benutten.

5. Sterk bestuur

Ik merk dat dit een gevoelig thema is en al heel snel de autonomie van de gemeente kan raken.
Het is tegelijkertijd een discussie die we met open vizier moeten voeren. Het draait uiteindelijk immers om wat we betekenen voor de inwoners. Zij hebben recht op een bestuur dat de eigen taken kan vervullen.
Als burgemeester heb ik ervaren dat een gemeente soms in zwaar weer kan komen. Dan is het belangrijk om partners te hebben die je willen en kunnen helpen om uit dat zware weer te komen. En gemeentes hebben het zwaar nu. De decentralisaties vragen erg veel; in geld, maar ook in ambtelijke en politiek-bestuurlijke capaciteit. Soms heb je dan hulp nodig, bijvoorbeeld van andere gemeentes of van de provincie. Vaak is samenwerking de oplossing. En soms moet je gaan nadenken of het niet beter is voor de inwoners om samen te gaan met een andere gemeente, ambtelijk of ook bestuurlijk. Juist om de dienstverlening aan de inwoners op het goede peil te houden. Ik vind het belangrijk dat een inwoner zich moet kunnen blijven identificeren met de plek waar hij of zij woont, maar die plek verandert niet als de gemeentegrenzen veranderen.

6. Ondermijning en weerbare overheid

Door mijn voorganger is dit onderwerp al nadrukkelijk op de agenda gezet en inmiddels lijkt iedereen zich te realiseren dat ook ons openbaar bestuur kwetsbaar is voor ondermijning door de onderwereld.
De provincie stimuleert gemeentes om in elk geval zich een beeld te vormen van de ondermijningsrisico's en om vervolgens stappen te zetten weerbaarder te worden.
Hierbij, maar ook bij het thema 'sterk bestuur' ben ik voor de burgemeesters vooral een collegiale coach. Binnen het regionaal veiligheidsoverleg wil ik graag als partner aanschuiven en een rol spelen in de bestrijding van de ondermijning. Het liefst doe ik dit samen met Overijssel.

7. Lobby en internationale samenwerking

Ik merk dat de provincie hier al een stevige positie in heeft: onze contacten met Den Haag, Brussel en Nordrhein-Westfalen zijn goed en intensief.

De positie en schaal van de provincie maakt ons ook bij uitstek geschikt voor een gerichte lobby op de belangrijkste thema's. Of het nu gaat om mobiliteit, de positie van gemeentes, of regionale economie: we kunnen krachten bundelen.
Datzelfde geldt voor onze samenwerking met de oosterburen. De grens is al lang geen harde breuk meer, maar eerder een bestuurlijk-administratieve hindernis. Zoals bij de inzet van hulpdiensten, onderwijs en arbeidsmarkt of de hoogwaterveiligheid.
Ik zal mijn positie en contacten graag gebruiken om deze, en andere thema's geregeld onder de aandacht te brengen.

8. Financiën

We zijn een financieel sterke provincie. Maar we moeten er ook voor zorgen dat gemeenten ons niet als flappentap zien. Het paradoxale is dat we dat beeld niet willen en tegelijkertijd stiekem koesteren.

9. Denktank

Ik merk dat we anderen graag laten meekijken en meedenken over ontwikkelingen die op ons af komen. Zoals in het Hubertusforum. Daarin praat het college met deskundigen op een specifiek terrein, aangevuld met enkele betrokken professionals uit de Gelderse samenleving over actuele thema's. Dat gaan we zeker voortzetten.

10. De mens John Berends

Ik voel me goed in deze rol. Ik ervaar als een logische stap en niet zozeer als een tsunami van nieuwe indrukken. Ik kan me ook nog goed ontspannen.
Wel voel ik me nog wat geïsoleerd in het gebouw maar ik zal zelf stappen zetten om zichtbaarder te zijn.
Het voelt soms als burgemeester zonder ambtsketen. In beide posities vind je zowel de wettelijke als de maatschappelijke functies terug. Daarbij hangt er rond dit ambt ook een aura dat ik nog niet helemaal kan benoemen maar het heeft te maken met de lijnen met het koninklijk huis en misschien ook met het directe contact met de regering.
Het is een ambt dat voor een groot deel ook bestaat uit schakelen tussen politieke, bestuurlijke en maatschappelijke hitte. Daar omheen hangt een koninklijke zweem. En een van de belangrijkste van de koninklijke familie is die van verbinder in de samenleving. Voor mij werkt dat inspirerend.

Naast alle doelen die u hierboven al heeft kunnen lezen, heb ik vier onderwerpen waar ik mij de komende jaren met name op wil richten.

A. de nieuwe werkwijze van de Staten: van sectoraal naar integraal.
   Het rapport 'Wederkerig bestuur' van Helmi Huijbregts vormt voor mij een belangrijk richtsnoer.
   De provincie schuift dan niet aan maar is echt partner.
B. versterking van de bestuurskracht van de gemeenten. Hierbij is het rapport 'Sterk bestuur voor de opgaven van morgen' een belangrijk uitgangspunt.
C. werken volgens de omgevingsvisie aan een gaaf Gelderland. Het rapport 'Natuurlijk samen' is hierbij de inspiratiebron.
D. en natuurlijk mijn reguliere taken, zoals burgemeesterszaken, toezicht op gemeentes en taken die de regering aan rijksheren geeft in bijzondere situaties, zoals bij de opvang van vluchtelingen.

